



L'ESTARTIT
és patrimoni pesquer

CICLE SUPERIOR
Aprenem amb l'Estar i en Tit



Ajuntament de
Torroella de Montgrí



Unió Europea
Fons Europeu
Marítim i de la Pesca



Generalitat de Catalunya
Departament d'Acció Climàtica,
Alimentació i Agenda Rural



La creació d'una oferta pedagògica i turística sobre el patrimoni natural i pesquer a l'Estartit, és una operació cofinançada pel Fons Europeu Marítim i de la Pesca. Ajuntament de Torroella de Montgrí, l'Estartit Continguts i disseny: Gisfera, 2023



L'ESTARTIT
és patrimoni pesquer

Abans de començar...

Us oferim una proposta autoguiada per tal de descobrir de manera dinàmica el patrimoni pesquer de l'Estartit. A partir de la informació que trobareu a diferents cartells informatius, ubicats al nucli i al passeig marítim, i de les activitats que us proposem en aquest dossier, coneixereu diferents aspectes relacionats amb la vida pesquera de l'Estartit.

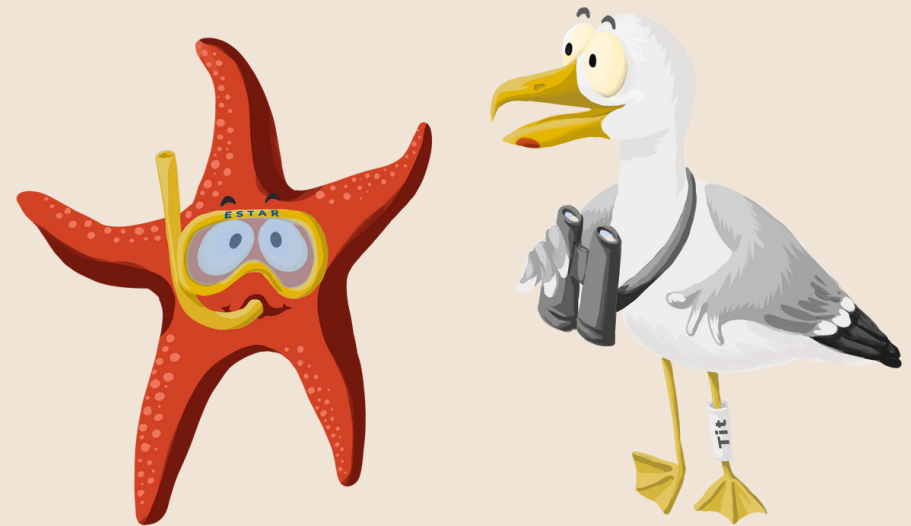
Aquesta proposta pedagògica està pensada perquè els i les docents tingueu un contingut i un material pedagògic de suport per poder transmetre una vessant de descoberta i promoure un aprenentatge actiu de l'alumnat.

El plantejament de la proposta permet l'opció de fer només una part del recorregut i algunes de les activitats, si per temps o logística del grup no fos possible fer-les totes.

Esperem que aquesta iniciativa complementi les vostres vivències i aprenentatges a l'Estartit.

Per tal de seguir l'itinerari proposat, haureu de saber orientar-vos al mapa i anar seguint les indicacions d'aquest guió. El material de la motxilla pedagògica el podeu recollir a la Oficina de Turisme de l'Estartit, prèvia reserva.

Endavant amb l'aventura!





ACTIVITAT 1 - LES TAVERNES

En aquesta activitat es treballarà la vida dels habitants de l'Estartit, quan encara era una població en la que la principal activitat econòmica era la pesca. I més concretament, per parlar del que feien aquestes persones quan no podien sortir a mar o quan ja acabaven la seva jornada laboral de pesca.

També reflexionarem sobre la diferència entre la gent que anava a les tavernes fins a mitjans del segle passat i a l'actualitat. Per tal de poder parlar del canvi d'activitat econòmica principal dels habitants, passant de la pesca i derivats, al turisme.

Lloc: Passeig marítim, cartell Patrimoni Pesquer 2

Temps aproximat: 10-15 min

Material necessari: guió activitat i cartell 2

Acció professorat

llegir preguntes i acompanyar les reflexions de l'alumnat

PREGUNTA

Si us poseu mirant cap al poble, entre l'oficina de turisme (a la vostra esquerra) i fins on us arriba la vista mirant cap a la dreta,

- a.- Quants bars i restaurants podeu comptar?**
- b.- Creieu que n'hi ha més ara o quan es va fer la fotografia del cartell?**
- c.- Podeu identificar en l'actualitat el restaurant que surt a la fotografia?**
- d.- Quants anys diríeu que té aquest establiment? Com ho podríeu esbrinar?**

RESPOSTA

- a.- El nombre variarà una mica segons el que arribi a veure l'alumnat, però n'hi ha molts més ara.*
- b.- N'hi ha més ara. Abans tot el poble estava centrat en la pesca i actualment en el turisme.*
- c.- d. El local ja era un restaurant de L'Estartit als anys 20, l'any 1939 va passar a dir-se com la coneixem encara avui dia: Fonda Montserrat. A mesura que les èpoques i les necessitats dels clients canviaven: es va afegir sala de ball, zona de cafè, sumat a la part de la taverna de tota la vida.*





ACTIVITAT 1 - LES TAVERNES

PREGUNTA

Mireu els noms de tots els restaurants i bars que veieu des d'aquí.

a.- En quins idiomes estan?

b.- Com és que molts dels locals tenen noms en idiomes diferents al català i el castellà?

Resposta

a.- Català, castellà, anglès, francès, alemany...

b.- Perquè degut al turisme, molts dels locals tenen noms en altres idiomes per fer-los més atractius pel turisme estranger.



PREGUNTA

Mirem les persones que surten en la fotografia:

a.- Hi ha dones?

b.- Qui creieu que normalment anava a la taverna, els homes o les dones?

Resposta

a.- Homes i dones, segurament gent de l'Estartit, d'aquella època.

b.- Generalment eren els homes qui estaven a les tavernes, mentre les dones feines tasques de la casa i estaven amb els fills i filles.

ACTIVITAT 2: EL PORT DE L'ESTARTIT



L'ESTARTIT

és patrimoni pesquer

Per poder continuar comparant la vida del passat i la d'ara a l'Estartit, en aquesta activitat us proposem fer una dinàmica per comprendre la funció del port i el perquè de la seva orientació.

Lloc: Port de l'Estartit, cartell Patrimoni Pesquer 3

Temps aproximat: 10-15 min

Material necessari: guió oferta pedagògica, cartell 3, brúixola, imatge de la rosa dels vents amb el noms dels vents i 1 joc de fitxes amb noms d'estat de la mar i alçada de les ones.

Acció professorat

llegir preguntes i acompanyar les reflexions de l'alumnat

PREGUNTA

Fixeu-vos bé en els vaixells de vela que hi ha a port.

a.- Quina forma tenen les veles? Són quadrades, rodones, triangulars, en forma d'estrella, amb forats?

b.- Per què creieu que tenen forma triangular?

RESPOSTA

a.- Són triangulars



b.- Per aprofitar millor la força del vent. Actualment, és la vela més utilitzada per a embarcacions d'esbarjo a causa de la seva versatilitat, rendiment i la facilitat de maniobra.

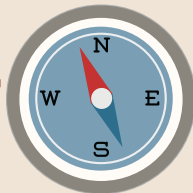


ACTIVITAT 2: EL PORT DE L'ESTARTIT

PREGUNTA

Amb l'ajuda d'una brúixola, haureu de determinar l'orientació exacta del port. I comparant la informació que us dóna aquest aparell de mesura i la rosa dels vents.

De quin vent penseu que protegeix el poble, principalment, el port? Vent del nord, del sud, de l'est o de l'oest?



RESPOSTA

El port protegeix principalment el poble de les llevantades. És a dir, del vent de l'Est. Un vent que ve de mar i provoca onades molt grans.

A l'Empordà anomenen l'estat de la mar de diferents maneres.

- *Bon temps* -mar en calma-
- *Trangolet* -ones fins a 0,5m d'altura
- *Tràngol* -ones de 0,5 a 1m
- *Tràngolàs* -ones de 1 a 2m
- *Maregassa* -ones de 2 a 3m
- *Temporal* -ones superiors a 3m

Si mireu cap a les illes Merdes, ara quin diríeu que és l'estat del mar?



Per aprendre a orientar-nos bé, farem una prova. Ens col·locarem mirant al sud. Un cop ben orientats, situarem l'est a la mà esquerra, l'oest a mà dreta i el nord darrere.

ACTIVITAT 3: ARTS DE PESCA

Seguint direcció a les illes Medes arribarem a la zona del port on hi ha les úniques barques que tenen permís de pesca professional a la zona de les Illes Medes.

Aquí, treballarem els tipus de barques que podem trobar al Port de l'Estartit.

En aquest port només hi ha pesca artesanal. Aquesta utilitza arts de pesca respectuoses amb l'ecosistema. I així, les poblacions de peixos futures no es veuen tan afectades.

Lloc: Port pesquer, cartell Patrimoni Pesquer 4

Temps aproximat: 30 min

Material maleta: guió oferta pedagògica, cartell 4, imatge del perfil d'una embarcació i targetes amb els noms dels tipus d'embarcacions+números codis.

Acció professorat

llegir preguntes i acompanyar les reflexions de l'alumnat



L'ESTARTIT
és patrimoni pesquer

PREGUNTA

Mireu les embarcacions que hi ha en aquesta part del port. Quin és el tipus més present avui en dia en aquest port? Per què creieu que és així? Creieu que fa un segle era igual la proporció?

RESPOSTA

Sobretot al port podem veure embarcacions privades d'oci. fa un segle només hi havia barques de pesca

PREGUNTA

Si us hi fixeu en les embarcacions veureu que totes tenen un número de matrícula al lateral. I que cada tipus correspon a un número. Sabríeu relacionar cada un dels números amb els tipus d'embarcacions?

2º
8º
6º-7º
3º

Pesca professional
Transport de passatgers
Embarcacions oficials
Recreativa/Oci

RESPOSTA: 3º=Pesca professional, 6º-7º=Recreativa, 8º=Embarcacions oficials, i 2º= Transport de passatgers





ACTIVITAT 3: ARTS DE PESCA

PREGUNTA

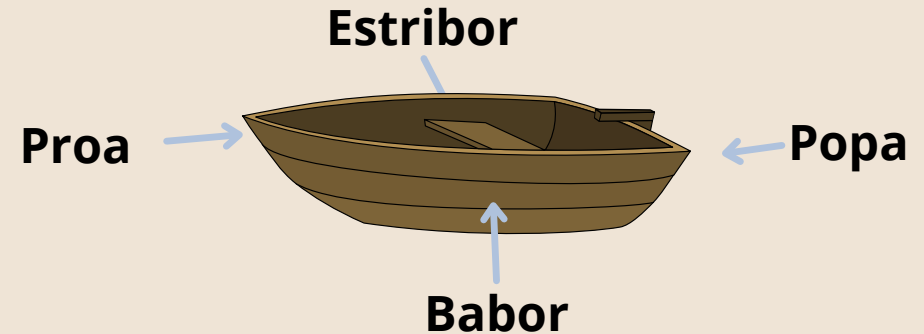
Abans, les tasques de pesca també estaven repartides entre els diferents integrants de les famílies. Els nens i nenes també ajudaven, i molt! Fixeu-vos en la fotografia dels dos nens i la nena a les roques. Què us sembla que estan fent?

RESPOSTA

Estan pescant amb canya. Per ajudar també a aconseguir menjar o diners per la família.

Les direccions a mar són molt importants, i com que el mar es mou molt, els mariners, per entendre's ràpid es fixen en les parts de la barca. Tenen noms diferents. Practiquem aquests noms:

- Popa: Part de darrere d'una embarcació.
- Proa: Part de davant d'una embarcació.
- Babor: Part esquerra d'una embarcació.
- Estribor: Part dreta d'una embarcació



JUGUEM?

Us proposem que col·loqueu totes les motxilles formant el que seria el perfil d'una barca. Entreu tots dins l'embarcació, i quan el/la docent digui "a popa" o "a proa", tots i totes us haureu de moure de pressa cap on hagi dit el/la docent.



ACTIVITAT 4: LA SALAÓ, ELS "AMERICANUS" I LA PEROLA

Ara ja dins del nucli urbà, podrem anar seguint la història de la vida de la gent del poble de l'Estartit. Com hem dit, la gent, abans, vivia sobretot de la pesca. Entre el carrer de les illes i el de Sta Anna hi podem trobar records d'aquelles èpoques.

LLoc: Cartells Patrimoni Pesquer 5 i 6

Temps aproximat: 20 min

Material maleta: guió oferta pedagògica, cartells 5 i 6, tros de xarxa negra i tros de xarxa blanca, tela simulant el color dins de l'aigua de mar.

Acció professorat

llegir preguntes i acompanyar les reflexions de l'alumnat



JUGUEM!

Col·loqueu-vos davant del cartell número 5, i tot mirant la fotografia del carrer que hi apareix, us proposem que mireu d'identificar quines són les cases que hi apareixen.



Ara continueu endavant, fins a la casa gran que hi ha al final del carrer (té la façana de color ataronjat).

PREGUNTA

Què en diríeu d'aquesta casa? Creieu que aquesta és una casa de pescadors, o potser de gent molt rica?

RESPOSTA

Les cases dels americanus eren de gent que s'havia fet rica. Aquesta casa de color taronja la van construir dos germans que van anar a Amèrica i van fer fortuna allà.



ACTIVITAT 4: LA SALAÓ, ELS "AMERICANUS" I LA PEROLA



JUGUEM!

*Ara jugarem a buscar el cartell número 6!
Us heu de col·locar amb l'esquena a la façana de la
casa dels indians. Tanqueu els ulls i quan el/la
docent digui "salpeu"!*

*Heu de córrer a trobar el plafó 6. Qui primer el trobi,
llegirà la següent prova.*



PREGUNTA

Aquí, dins d'aquesta torre, hi havia una gran "perola", una olla on antigament s'hi tenyien les xarxes de color fosc. Per què creieu que han de ser fosques les xarxes de pesca?



UNA PISTA!

*Col·loqueu la xarxa negra i la xarxa blanca sobre
la tela de color de mar. Quina creieu que deuen
veure menys els peixos dins l'aigua?*

RESPOSTA

*La negra es veu menys, per això els i les pescadores
tenyien les xarxes de color fosc.*



ACTIVITAT 5: PLAÇA DE L'ESGLÉSIA I CARRER DE STA ANNA

Ja hem arribat a la plaça de l'església!
Aprofitant que aquí tenim espai i hem estat parlant de xarxes, pesca i peixos... farem un joc a veure si ho heu entès tot.

Lloc: Plaça de l'església, cartell Patrimoni
Pesquer 8

Temps aproximat: 20 min

Material necessari:
guió oferta pedagògica, cartell 8

Acció professorat
llegir preguntes i acompanyar les reflexions de l'alumnat



A PESCAR PEIXOS!

Per fer-ho, us proposem que delimitau una línia imaginària a l'ample de la plaça de l'església. Tots els nens i nenes que vagin vestits amb una peça de roba fosca, es col·locaran sobre la línia. Aquestes/es seran la xarxa artesanal del tresmall! I la resta... els peixos, que es col·locaran a un dels extrems de la plaça.

Quan el/la docent digui "a nedar"! Tots els peixos, fent moviments com si nedessin, hauran d'intentar travessar la xarxa. El peix que quedi atrapat, es converteix en xarxa.

*Qui serà el peix que no quedarà atrapat??
Vinga, peixos, a nedar!*

ACTIVITAT 5: PLAÇA DE L'ESGLÉSIA I CARRER DE STA ANNA

REFLEXIÓ FINAL

Al llarg d'aquesta aventura, hem estat fent un viatge des del passat fins al present d'un poble que va néixer al voltant de la pesca.

Asseguts en rotllana al terra de la plaça de l'Església, parlarem una mica de com ha anat la sortida. També ens podem fixar en com eren els carrers i places de l'Estartit abans i com són ara. Ens serviran per a la reflexió.

- Què és el que més us ha sorprès?
- Què creieu que hi ha més, pescadors o pescadores? I peixaters o peixateres? Per què?
- Creieu que ara, a l'Estartit, hi ha més gent que treballa de pescadors o pescadora o més gent que treballa en bars i restaurants?
- Sabeu quines eren les tasques que les dones feien a part d'ajudar en les feines de pesca?
- Com creieu que afecta que hi hagi tant turisme en aquesta zona?

